

Er vi klar til "Disruption"?

▼ AF KONSULENT MALTHER MUNKØE, CAND.SCIENT.POL., MA, MA OG CHEF FOR IT OG DIGITALISERING
 JANUS SANDSGAARD, CAND.SCIENT.ADM

RESUMÉ

I disse år oplever vi en lang række afgørende forskydninger og transformationer i markedet. Disse forandrings-tendenser opsummeres ofte som "disruption", altså en forstyrrelse af den måde, ting plejede at være på. Det sker typisk, når nye forretningsmodeller og lignende har fået en konkurrencefordel frem for de traditionelle spillere. Eksempelvis har vi set, hvordan streamingselskaber som Netflix har fortrængt Blockbusters videoudlejning, hvordan Kodak blev udkonkurreret af digitalkameraer, men også hvordan indførelsen af Ikeas koncept med et nyt koncept med billige møbler i sin tid erobrede et stort marked.

Der sker store forskydninger i økonomien blandt andet som følge af digitalisering og it-anvendelse

Størrelsesordenen af denne forandringsproces er markant. Eksempelvis vurderer hvad der svarer til ca. 200.000 danskere, at deres eget job er i farezonen for at blive nedlagt som følge af den teknologiske udvikling, jf. figur 1. Hvis det danske erhvervsliv ikke formår at omstille sig og drage fordel af disse ændringer, kan det føre til et stort jobtab, på samme måde som da skibsindustrien lukkede, og mange landbrugs- og industrijobs forsvandt, uden at vi vinder nye arbejdspladser til at erstatte dem.

Men hvis vi omvendt ruster os og sikrer, at erhvervslivet har gode betingelser for at gribe de nye muligheder, kan den teknologiske udvikling omvendt blive en afgørende kilde til fremgang og vækst for dansk erhvervsliv. Derfor er det vigtigt at gennemføre de nødvendige tilpasninger af rammebetingelser o. lig., så danske virksomheder sikres det stærkeste mulige udgangspunkt for at få succes i en stadigt mere digital verden.

Ca. 200.000 personer forventer, at deres job vil blive nedlagt over de kommende år

Figur 1

Forventninger til "Disruption" i den private sektor

	Pct.	Vil svare til andel personer
Personer, der forventer, at deres arbejdsgiver vil blive udfordret af nye typer aktører	39 pct.	Ca. 750.000
Personer, der forventer, at deres arbejdsgiver enten må lukke eller ændre forretningsmodel over de kommende 10 år	29 pct.	Ca. 545.000
Personer, der forventer, at deres job vil blive nedlagt 1)	11 pct.	Ca. 215.000

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik og Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. Beregnet pba. repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, n=1005, med udgangspunkt i svarene fra personer i privat beskæftigelse. 1) 275.000 personer hvis den offentlige sektor medtages

Danskerne forventer "Disruption"

Vurderingen i arbejdsstyrken er, jf. figur 1, at erhvervslivet står over for en række afgørende transformationer som følge af den teknologiske udvikling. Over en halv million af de i alt ca. 1,9 mio. danskere beskæftiget i den private sektor regner med, at deres arbejdsgiver vil ændre forretningskoncept eller forsvinde inden for de kommende år – dvs. at deres arbejdsplads på den ene eller anden måde berøres af udviklingen. Næsten en kvart million vurderer, at det er sandsynligt, at deres eget job bliver nedlagt. Og 3/4 mio. privatbeskæftigede vurderer, at deres arbejdsgiver vil blive udfordret af nye aktører og spillere som følge af den teknologiske udvikling. Det illustrerer den udfordring, men også de muligheder, den teknologiske udvikling åbner for.

Dansk Erhverv har afdækket befolkningens forventninger til forskydninger og ændringer i erhvervslivet som følge af den teknologiske udvikling, hvor den voksende anvendelse af digitalisering er den vigtigste drivkraft. Dette er gjort ved hjælp af en rundspørge blandt et repræsentativt udsnit af den voksne del af befolkningen. Det er dog i mange tilfælde mest relevant at se på oplevelsen hos folk i arbejde og måske især privatbeskæftigede, eftersom den offentlige sektor ganske vist også oplever et tilpasningspres, men ikke er udsat for konkurrence, og derfor ikke i samme grad risikerer at miste sin relevans.

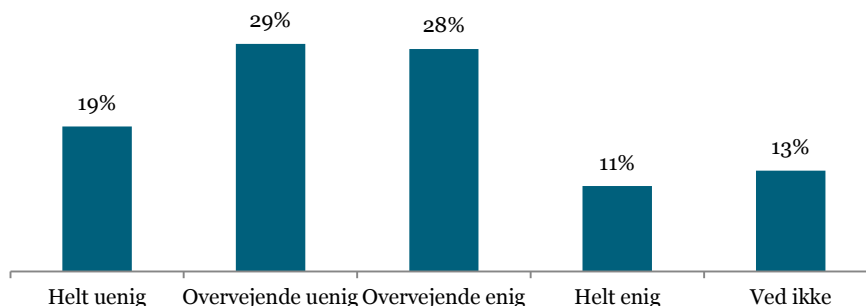
Blandt de privatbeskæftigede er det sammenlagt 39 pct.ⁱ som er helt eller overvejende enige i udsagnet, at den teknologiske udvikling betyder, at deres branche/virksomhed bliver udfordret, fx af nye typer virksomheder og forretningskoncepter.

Mange danskere forventer "disruption", der forandrer mange brancher fundamentalt

Figur 2

Er du enig eller uenig ved følgende udsagn:

Den teknologiske udvikling betyder, at min branche/den type virksomheder og lignende, jeg har erfaring fra, bliver udfordret (fx af nye typer virksomheder, nye forretningskoncepter, nye handelsmuligheder)

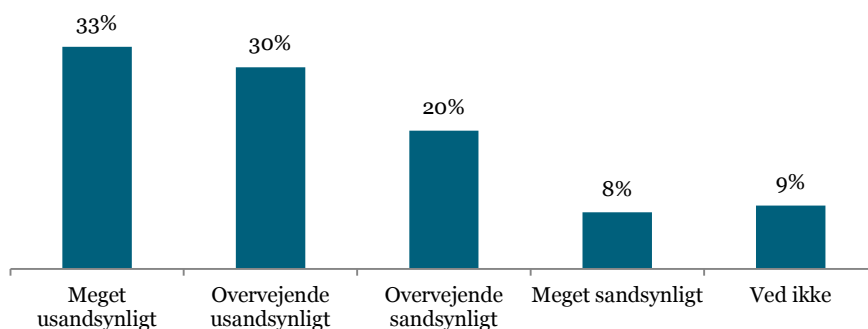

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. Repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, n=1005, svar dog kun vist for privat beskæftigede (302)

Sammenlagt 29 pct.ⁱⁱ af de privatansatte vurderer, at det er meget sandsynligt eller overvejende sandsynligt, at den virksomhed de arbejder for enten vil lukke eller grundlæggende ændre forretningsmodel i løbet af de kommende 10 år. Det illustrerer den store forandrings- og transformationsproces, som man mærker af digitaliseringen.

Figur 3

Hvor sandsynligt tror du det er, at din virksomhed vil lukke eller grundlæggende ændre forretningsmodel i løbet af de kommende 10 år på grund af den teknologiske udvikling?

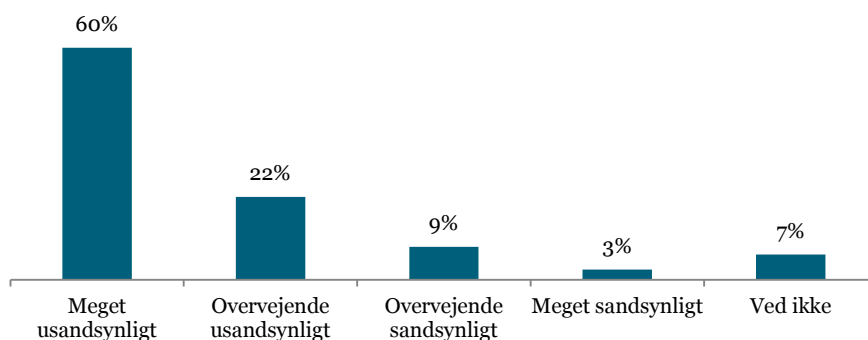

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. Repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, n=1005, svar dog kun vist for privat beskæftigede (302)

Endelig er det sammenlagt 11 pct. af de privatansatte, som vurderer, at det er overvejende eller meget sandsynligt, at deres job vil blive nedlagt på grund af den teknologiske udvikling, jf. figur 4.

Figur 4

Hvor sandsynligt tror du det er, at dit job vil blive nedlagt i løbet af de kommende 10 år på grund af den teknologiske udvikling?

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. Repræsentativt udsnit af den voksne befolkning, n=1005, svar dog kun vist for privat beskæftigede (302)

Hver tiende privatansat regner det for sandsynligt, at deres job vil blive nedlagt på grund af den teknologiske udvikling

Samlet set er der ingen tvivl om, at en væsentlig del af arbejdsstyrken har en oplevelse af, at der foregår, eller kommer til at foregå, en voldsom udvikling inden for deres brancher og virksomhedstyper, som vil resultere i store forskydninger som følge af den teknologiske udvikling, og kan udfordre de eksisterende aktører.

Derudover forstærkes konkurrencen fra udlandet, fordi de digitale muligheder, internet og kommunikationsteknologi har betydet, at det har mistet sin betydning, hvor mange arbejdsprocesser geografisk placeres. Eksempelvis kan it-udviklingsarbejde og industriel fremstilling placeres efter, hvor det kan gøres bedst og billigst uanset kundens egen placering. Selvom dette ikke kan rubriceres som "disruption" i ordets traditionelle forstand, er der ingen tvivl om, at denne tendens vil forstærkes i takt med den teknologiske udvikling. Det øger følelsen af forandringer i erhvervsstrukturen, og kalder fra politisk side på at sikre, at Danmark fremstår som en konkurrencedygtigt og attraktiv land at drive virksomhed i, med et passende omkostningsniveau for virksomheder.

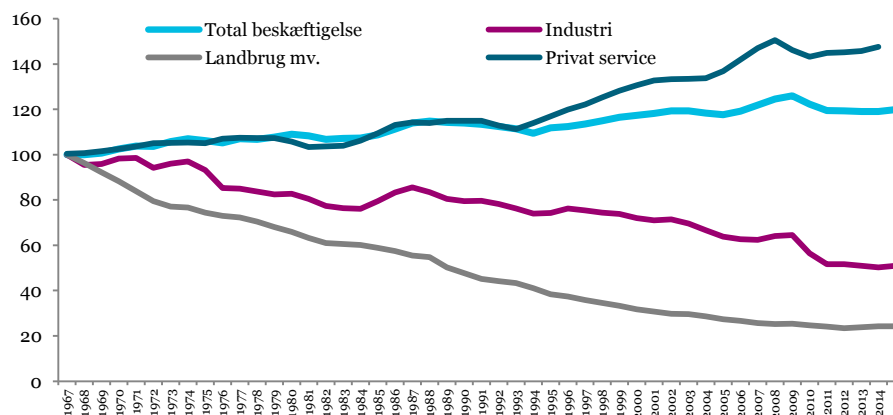
Sådanne forskydninger har vi altid kendt til – jernbanen udkonkurrerede de hestetrukne diligencer, ligesom der ikke findes ret mange rebmagere og typografer længere – men den teknologiske udvikling og digitalisering bevirker, at transformationen sker hurtigere og favner flere brancher og jobfunktioner, end vi har været vant til. Den nuværende digitale udvikling er blevet sammenlignet med den industrielle revolution i 1800-tallet, hvor hele samfundet blev revolutioneret af industri og maskiner, og store menneskemængder flyttede fra landet og landbrug til byer og industri. Som vist i figur 5 nedenfor oplever vi nu en lignende forandring, hvor servicesektoren opsamler arbejdskraft fra industrien, der har været på retur i 50 år.

Gennem de seneste årtier er der sket store forskydninger i erhvervsstrukturen

Denne tendens forstærkes af den teknologiske udvikling

Figur 5

Beskæftigelsen i forskellige dele af den private sektor. Indeks 1966=100

Kilde: Dansk Erhverv pba. Danmarks Statistik

Overgangen fra landbrugssamfund til industrisamfund og videre til service- og videnssamfund har entydigt været til gavn for Danmark og dansk økonomi. Selvom forandringer kan indebære et tab af arbejdspladser i nogle brancher eller funktioner, vil det – såfremt vi sikrer, at vores internationale konkurrenceevne er stærk, så vi ikke bliver udkonkurreret – til syvende og sidst betyde mere vækst og fremgang for dansk økonomi. Derfor er det vigtigt at fokusere på at gøre samfundsøkonomien klar til at udnytte de nye muligheder, den teknologiske udvikling åbner for, snarere end at fokusere vores kræfter og økonomiske ressourcer på en på forhånd tabt kamp i et forsøg på at bremse denne udvikling og fastholde de hensygnende virksomheder, fx i industrien, som nu bliver afgørende udfordret af en ny tid.

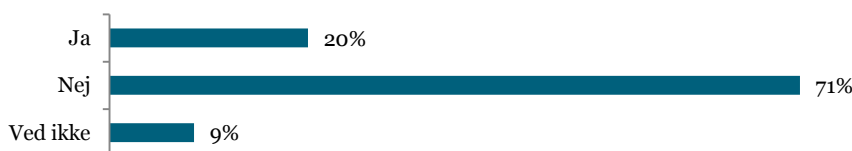
Danskerne ser muligheder i "Disruption"

Samlet set skaber den teknologiske udvikling jobs, snarere end at afvikle arbejdspladser. Det er i hvert fald oplevelsen, hvis man tager udgangspunkt i et repræsentativt udsnit af den voksne danske befolkning, som er i arbejde. Kun 3 pct. har oplevet, at kolleger blev opsagt på grund af mangel på it-færdigheder, mens 20 pct. har oplevet at få nye kolleger, fordi der var behov for personer med særlige it-kompetencer, jf. figur 6 og 7 nedenfor.

3 pct. har oplevet, at kolleger er blevet fyret på grund af manglende it-kompetencer, mens 20 pct. har fået nye kolleger på grund af behovet for særlige it-kompetencer

Figur 6

Har du inden for de senere år oplevet at få nye kolleger, der blev ansat, fordi der var behov for særlige it-kompetencer på arbejdspladsen?

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. n=1005, svar dog kun vist for personer i beskæftigelse (536)

Figur 7

Har du enten selv eller nogle af dine kolleger oplevet at blive fyret fra arbejdspladsen fordi de manglede it-kompetencer inden for de senere år?

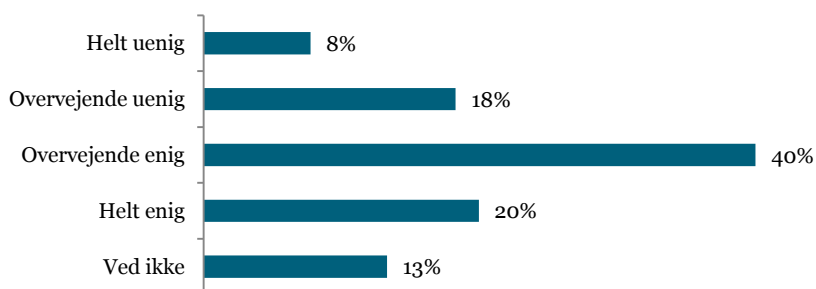

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. n=1005, svar dog kun vist for personer i beskæftigelse (536)

Ser man på ens egen situation i lyset af den fremadskridende teknologiske udvikling, er det sammenlagt seks ud af ti personer på arbejdsmarkedet, som vurderer, at det giver dem nye muligheder for spændende job- og karrieremuligheder, mens knap hver femte er utrygge ved, at de kan mangle vigtige kompetencer på fremtidens arbejdsmarked. Det er vist i figur 8 og 9 nedenfor. Det er klart, at dette resultat understreger behovet for at sikre, at uddannelse, efteruddannelse og lignende er tilstrækkeligt fokuserede på digitalisering og de it-redskaber, der efterspørges af erhvervslivet i dag.

Figur 8

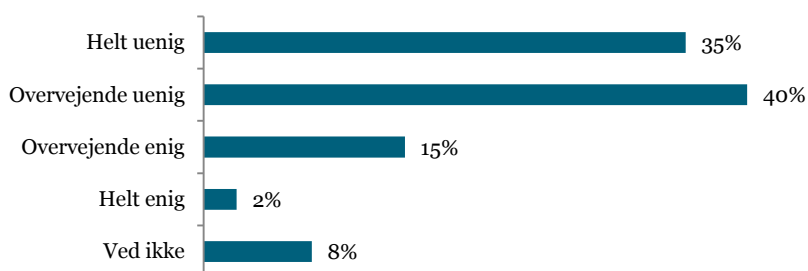
**Er du enig eller uenig ved følgende udsagn:
Den teknologiske udvikling giver mig nye muligheder for spændende/relevante job- og karrieremuligheder**

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. n=1005, svar dog kun vist for personer i beskæftigelse (536)

Figur 9

Den teknologiske udvikling gør mig utryg for, om jeg vil mangle vigtige kompetencer på fremtidens arbejdsmarked

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. n=1005, svar dog kun vist for personer i beskæftigelse (536)

6 ud af 10 personer på arbejdsmarkedet vurderer, at de får nye muligheder på grund af den teknologiske udvikling

Hver femte er utryg ved, om de vil mangle vigtige kompetencer på fremtidens arbejdsmarked

Interessant nok er det jævnt fordelt over befolkningen, hvem der bliver utrygge ved udviklingen, og hvem der ser spændende muligheder. Det er opsummeret i figur 10. Selvom der er forskelle og tendenser i retning af, at yngre og højtuddannede er mere positive, er det samlede billede, at flertallet i alle befolkningsgrupper er positivt indstillede.

Figur 10

Den teknologiske udvikling gør mig utryg for, om jeg vil mangle vigtige kompetencer på fremtidens arbejdsmarked / Den teknologiske udvikling giver mig nye muligheder for spændende/relevante job- og karrieremuligheder

	Er utrygge	Ser muligheder
Mand	14 pct.	63 pct.
Kvinde	21 pct.	57 pct.
Hovedstaden	16 pct.	60 pct.
Sjælland	19 pct.	49 pct.
Syddanmark	19 pct.	67 pct.
Midtjylland	17 pct.	56 pct.
Nordjylland	18 pct.	73 pct.
Op til 40 år	17 pct.	65 pct.
Over 40 år	18 pct.	57 pct.

Kilde: Norstat for Dansk Erhverv, april 2015. n=1005, dog kun vist for beskæftigelse

Anm.: Der er vist andelen, der er helt/overvejende enige i de to udsagn

Den teknologiske udvikling og fremskridende digitalisering giver erhvervslivet mange nye muligheder for at opnå produktivitetsevner og vækst både i hjemland og udland. Selvom nogle danskere er utrygge ved, om den teknologiske udvikling bliver et problem for deres arbejdsgiver og deres eget job, er arbejdsstyrken grundlæggende positivt indstillet og ser spændende muligheder i disse ændringer og forskydninger. Det giver alt andet lige et godt udgangspunkt for at udnytte den teknologiske udvikling til at skabe vækst og beskæftigelse i dansk økonomi.

Især mænd og yngre personer er positive ved den teknologiske udvikling

▾ OM DENNE UDGAVE

"Er vi klar til 'Disruption'" er 11. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2014. Redaktionen er afsluttet den 12. maj.

▾ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▾ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▾ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▾ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til Fagchef for IT og Digitalisering Janus Sandsgaard på jsa@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6239.

▾ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; cheføkonom Michael H.J. Stæhr, Ph.d., cand. scient. oecon.; chefkonsulent Mira Lie Nielsen, cand. oecon.; konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand.scient.pol, ph.d.-studerende, konsulent Malthé Mikkøl Munkøe, cand. scient. pol., MA, MA og økonom Andreas Kildegaard Pedersen, cand. polit.

▾ NOTER

ⁱ Pga. afrunding kan tal i teksten, der fremkommer ved at lægge flere svarkategorier sammen, divergere fra, hvad en umiddelbar læsning af figuren tilsiger

ⁱⁱ Pga. afrunding kan tal i teksten, der fremkommer ved at lægge flere svarkategorier sammen, divergere fra, hvad en umiddelbar læsning af figuren tilsiger